

مجموعہ سنون

از

منیف پاشا

ناظر معارف عمومیہ سابقا

ہر شہر عربی ابتدا سندھ چیتار رسالہ موقوتہ

برنجی سنہ

جزو ۱ ربیع الاول

استانبول

آغویان خانہ آرمیان مطبعہ سندھ نومرو ۱۳

۱۳۰۰

اسایشه مقتدر اولدی . بیک سکز یوز یکریمده برلودن بریمی ینسه سلطنت ادعاسیله قیام ایتش ایسه ده طرفدارلر ینک چکملری اوزرینه باشه چیقارمدی .

انگلیز وانی و قومانداننک تعدیاتدن ناشی بیک سکز یوز قرق سکزده دخی غایت شدید بر اختلال ظهور ایدوب وانگلتره دولتی بونک تسکینی ضمنده بریولک اردو سوق ایدوب بعد ما بومثالو تکلف و سفک دمایه مجبور اولماق ایچون اسباب قیامک تحقیقیله دفع و ازاله سیچون مخصوص مأمور لر دخی تعیین ایلدی .

تحصيل ثروت

انسان حقیقته کندولکنندن هیچ برشی وجوده کتوره مز . سعی و عملی بر ماده خارجییه وجودینه متوققدرکه بونی الور واقتضاسنه کوره کسوب بچوب دهاز یاده احتیاجنه صالح برشکه قور . اشته تحصيل ثروت بوندن عبارتدر . ثروتک مواد اصلیه سنی باصدیغمز طور اقرده ایاقلمز التنده اقان صولرده و اطرافزده یاشایان حیوانلرده بولورز . خام اشیا تعبیر اولنان اشبو مواد اصلیه بی جناب حق خلق ایدر . فقط اکثر یا سرکش اولدقلرندن تحصيل و تکثیر لری پک قولای دکلدر . بونلری قبضه تسخیره اله حق و مثر ایده جک برمامله محتاجدرکه بوده سعی و عملدر . واقعا کره ارض اوزرنده حسابسز ودرلو درلو نباتات

وحیوانات و معدنیات حاصل اولور. فقط بو نباتات اکثریا زراعته محتاج اولوب هیچ دکل ایسه محصولنی المق ایچون اللمرمزی و قوللمرمزی یورمق اقتضا ایدر. حیواناتک یرتیجی اولنلرندن کندومری محافظه ایتک و ایشمه یرایانلرینی اله کتورمک ایچون سلاح و دیگر بعض آلات لازم کلور و معادن دخی زیر زمینده محتفی اولدیغندن وقت صرفیله و چوق زحمت و کلفت اختیار یله انلری استخراج ایتک اقتضا ایدر. اشته انسان موالید ثلث تعبیر اولنان موجودات مذکوریه مجرد سعی و عمل ایله غلبه ایدوب انلری دها زیاده کندو ایشنه یرایه حق برشکله افراغ ایدر.

عمل انسانی ایکی قسمدر. بری عمل عصبی و دیگری عمل عقلیدر. برنجیسی چفت سورمک، یوک قالدرمق، بزطوقومق کبی ایشلردر که بونلرده جسمک دها زیاده دخلی واردر. ایکنجیسی تحصیل معارف، تهذیب اخلاق و تحریر حقیقت کبی اعمال فکریه در که همان بالخاصه قوه عقلیه ایله حصول پذیر اولور. عقل انسانی اعضاسنه معاونتله قوای جسمانیه سنی حسن اداره ایتدکن صکره بونلری یعنی اعضاسنی بر صورت غیر متناهیده توسعه ایده بیلور. انسانک ابتدای فطرته قوللاندیغی آلات واسلحه نیچه بیک سنه لر ظرفنده مساعی، فکر به سنک ثمره سی اولان شمیدیکی مصنع و قوتلی آلات و اسلحه ایله قطعاً نسبت قبول ایتز. اشته بومصنوعات غریبه مجرد عقل انسانینک کشف ایتدیکی بعض حقایقک صورت مستحسنه ده صنایعه تطبیقی ثمره سی اولدیغنده اشتباه یوقدر. دنیاده هر بر حقیقت محصولدار اولوب ایرکیچ عملیاتده بیله فوق مایتمصور بر فائده سی کوریلور. الک اول الکتریک قوانینه کسب

و قوف ایدن اسلاف کندولرندن یتیم سگسان سنه صکره کلان
 خلغلرینک بونی توسیع ایله مخبرات تلغرافیه ده استعمال ایده جکارینی
 تخطر ایده یلورلر میدی؟ (غالوانی) نام ذاتک بر معدن چبوق ایله
 بر قور بغه ده طوقند قده سکرلرینک انقباضی یعنی بوزلمسی کبی بر کشف
 عادی بی نهایت (وولتانک) صنایعه استعمالیه غالوانوپلاستی دینلان
 صنعت نفیسه نک وجوده کله جکنی کیم مأمول ایدردی؟ اختراعات
 نافعہ نک اکثری اول امرده پک عادی وفائده سز کورینان بر حقیقتک
 کشفیه حاصل اولشدر . اشته تحصیل ثروت حقنده علم و معرفتک
 بویله تأثیرات عجیبه سی واردر . هر نه قدر ثروت ظاهرأ مجرد
 قوای جسمانیه ایله حاصل اولور کبی کورینور ایسه ده حقیقتده
 علم و معرفتک تأثیرات نافعہ سنه دخی محتاج اولدیغی آشکاردر .
 بعض ارباب تحقیقک دیدیکی کبی بیلک مقتدر اولق دیمکدر .
 انسانک معلوماتی نه قدر زیاده اولور ایسه موجودات سائر اوزرینه
 اولان نفوذ و اقتداری اونسبتده اولور . فردوسینک شهنامه ده
 (توانا بود هر که دانا بود) مصرع مشهوری دخی بومعنا ده در .
 تربیه اهالینک بر عملکته زراعت و صناعتک ترقی و توسعه نه
 درجه تأثیری اولدیغی بالاده کی تفصیلاتدن مستبان اولدی . اهالی نه قدر
 معلوماتلی اولور ایسه صنعت و مسلکرنده او قدر ماهر اولورلر ،
 مثلاً ایشله مک ایچون بر فابریقه ده کیر دکاری وقت اوراده جاری اولان
 اصول و قواعد صناعیه بی ده ایا کلارلر . و ایشلرک تسهیلنه
 و محصولاتک تکثیرینه مدار اولان کشفیات و مخترعات جدیده بی
 علی العمیارد اتمیه رک بونلری حسن قبول و حتی اصلاحلرینه
 دخی سعی ایدرلر . بر ماهر اوستایالکز ما کنه لری ایشلمکه

یا خود بونلره نظارت ایتکه مأمور اولدیغی حالده معلومات سابقه سی
 سایه سنده ماسکنه لری تعدیل و اصلاح ایلدیکی نیچه دفعه لر
 کورلمشدر . اشته بومثالو اهل صنایع ثروت ملیه نك ترقیسنه
 خدمت ایتش اولور . جاهل اولان عمله ایسه (المروء عدو لما جهل)
 قاعده مسلمه سی اقتضاسنجه زیاده فائده لی اولان اختراعات جدیدیه
 نظر نفرته باقر و زعمنجه بونلری اسباب خرابیتدن عدا یدر ،
 صنایعه ماکنه استعمالنی استمز والنندن کلسه بونلری قیرر اتار . معاذالله
 بومقوله اشخاص مقتدر اولسه لر ترقیات بشریه یی طور دیر لر و بوجمله
 کندولری کبی بشقده لرینک دخی رفاه و سعادت حالته مانع اولور لر .
 اشته عقل و معرفتک محصولا تنجه نه درجه تأثیری اولدیغی
 ثابت اولدی . فقط بونلردن کرکی کبی استفاده اولنق دیگر ایکی
 شیئه متوقفدر که بونلرده تقسیم اعمال و اشتراک عملدر . انسانک
 احتیاجاتی متعدد در ، قارنمزی طویور مق ایچون بزه غذا ، صغوقدن
 سیماقدن کندومزی محافظه ایچون لباس ، دیگر بعض مقاصد
 ایچون مسکن و مدافعه ایچون سلاح لازمدر . فرضا راکب
 اولدیغمز برکی قضازده اوله رق بزی برایسنز اطه یه اته جق اولسه
 احتیاجات مذکورهمزی دفع ایتک ایچون مشهور روبنصون کبی
 حرکت ایتکه مجبور اولورز . فقط ، حکمت بالغه صمدانیه اقتضا .
 سنجه ، انسان منفرداً یشایه میوب برطاقم بنی نوعی ایله برابر بونلور که
 انلرک دخی طبق بزم کبی احتیاجلری واردر . عمده بری برلریله
 اشتراک ایدر لر . و هر برینک کندوسنه مخصوص بر عملی اولوب
 یالکزانکله اشتغال ایدر ایه ده انک ضمننده عمومک سلامت و سعادت
 حالنی مؤدی تعاون حاصل اولور . اشته هیئت اجتماعیه تعبیر

اولنان جمعیتلر و بونلرک ایچنده مختلف حرف و صنایع بوندن تولد ایتشد. حرف و صنایع توسع ایتدیکه هر صنعت بر طاقم شعبه لره منقسم اولور. مثلاً اوائلده اغاجه متعلق ایشلری یایق ایچون یالکز دولکر اولدیغی حالده ایسوم اندن بشقه مرانقوز، طوغرامه جی چقرققی و دیگر بعض اهل صنعتلر پیدا اولشد. صنعتلر بویله تشعب ایتدیکه محصول ده اهور و ده ااعلا اولور. بوندن قطع نظر زمانزده بر صنعت واحده نیک بیله بر چوق عمللره تقسیمی حالنده محصولانجه فائده کلبه سی اولدیغی تحقیق ایتشد. بو اصوله تقسیم اعمال تعبیر اولنور. مثلاً بر کاغد فابریقه سنده عمله نیک کییمی بز پارچه لرینی ایقیلیوب کییمی دخی چرپر. و کییمی بونلری تخمیر ایدر. و کییمی بوخیری کاغد شکله کیرمک ایچون ماکنه نیک اتنه قور و کییمی کاغدلری طوپلایوب استف ایدر. دیگر بعض فابریقه لرده تقسیم اعمال ده ا زیاده در. مثلاً بر طوپلو ایکنه تمام اولنجه یه قدر اون سکر مختلف عمل کوروب بو عمللر دخی بشقه اشخاص معرفتیه اجرا اولنور. بو عمللر صاری باقردن تل چکمک، بونی ایکنه بوینده کسمک، طوغرلتمق، اوجنی سیوریلتمک، باشنی یوارلتمق و جلا ویرمک کبی ایشلردن عبارتدر. بوندن زیاده شایان دقت دیگر بر مثال ده ا ایراد ایدهل عادی بر او بون کاغدی تمام یتش درلو عمله محتاجدر. اکثر فابریقه لرده هرایشجی یه بو عمللرک اوج دردی بردن کوردیریلور ایسه ده عمللرک مقدارینه مساوی ایشجی استخدایم محصول واهونیتجه ده ا فائده لی اولق لازم کلور. اشبو تقسیم اعمال اصولی فی زماننا وجوب مطلق حالنه کلشد. هیئت اجتماعیه نیک شمیدیکی حالنه نظراً

بر ادم بر صنعتك مركب اولديغي عملرك هپسنى بردن اجرا ايدمه م.
 و تقسيم اعمالك صنايعمه اولان فوائد و حسن تاثيراتى فوق
 مايتصور در . تقسيم اعمال على تسهيل و اصلاح ايدر ، چونكه
 انسان يابمغه الشديغى بر شى هم سهولت و سرعتله و همده ده
 ايوياير . بر ايكنه جى يالكز باشنه چالشديغى حالده كونده انجق
 يكرمى طويلو ايكنه يابه يلسور ، بونك مركب اولديغى عملار
 اون بش كشى يه تقسيم اولنور ايسه كونده قرق يك عدد اعمال
 اولنه يلسور يعنى هر ايشجى ايكى يك التى بوز التمش التى ايكنه
 يابمش اولور كه بوده يالكز باشنه اوله رق ياپديغى مقدارك يوزيتش
 قاتى ديمك اولور . مع مافيه بو تقسيم اعمال اصولنده تجربه نك
 كوسترديكى حدود تجاوز اولنامليدر . تجاوز اولنه جق
 اولور ايسه بونده محصولاتجه فائده اولسه بيله ايشجيلر حقتده
 بر مضرت معنويه بى داعى اولور ، چونكه غايت ساده برايشله مشغول
 اولق عمله نك قوه عقليه لر ينك توسعنه مانع اولور ، بوايسه قطعا
 تجويز اولنامليدر .

تحصيل ثروتك لوازمندن برىسى دخی ادخار در .
 انسان حال حاضرينى ممكن مرتبه رفاه و راحتله پكورمك
 لازم ايسه ده استقبالنى دخی دوشونمك اقتضا ايدر . اك ساده دل
 آدملى بيله بو قاعده يه رعايت ايدرلر . مثلا آوجى ايسه طوبديغى
 اولردن بر قاچنى و چفتجى ايسه محصولك بر مقدارينى صكره يه
 صاقلار .

اشته اك ساده ادخار بويله اولور . انسان ايشلمكه باشلايوب
 بر كونده قزانديغى يالكز او كونك احتياجاتنى دفع ايچون اوليوب

بلکه ایلروسی ایچون دخی اولدیغنی دوشونمایدیر . جمعیتلر یلینده مناسبات تزیاید ایتدیجه ادخارک شکلی دخی تبدل ایدر . هر فرد کندوسنده اولیان شیرلی تدارک ایتک استر ایسه کندو حوایچندن فضله اوله رق النده بولنان محصول ایله یاخود ادخار ایتک استمدیکی اچقه ایله مبادله ایلر . ادخار ایله حاصل اولان اچقه مرور زمان ایله تکرر و قضاء محو و تلف اولنلرندن ماعداسی الدن اله انتقال ایدر . ادخار طریقيله حاصل اولان مبالغک جزؤ اعظمی آبا و اجدادمز بزه براقمشدر . افرادک میرائی اولدیغنی کبی اقوامک دخی میرائی وار در .

انجمن خاموشان

زمان قدیمده همدانده انجمن خاموشان اسمنده بر مشهور جمعیت وار ایدی که اعضاسی چوق دوشمک و از یازمق و افاده مرآمده زیاده اختصاره رعایت ایتک قواعد اساسیه سندن ایدی . بالجمله ایران محققین علماسی بوانجمنک اعضالغنی مایه فخر و شرف عد ایدر لر ایدی . مؤلفیندن حکیم زاب نام بر ذات اوراده بر اعضالق یری منحل اولدیغنی خبر المغله در حال همدانه عزیمت و انجمن اربابنک محل اجتماعلری اولان دأرهنک قپوسنه کیدرک « حکیم زاب اچیق محلی عاجزانه نیاز ایدر ، فقره مختصره سندن عبارت اوله رق تنظیم ایتدیکی عرضحال بر خدمتجی واسطه سیله